

NY ARVELOV

Den 1. juni 2007 blev der vedtaget en ny arvelov, der er gældende fra den 1. januar 2008 og skal anvendes, når arvelader afgår ved døden den 1. januar 2008 eller senere.

Loven vil berøre alle danskere og vil kunne få vidtrækkende økonomisk betydning for arvingerne. I år 2000 blev der nedsat et Arvelovsudvalg, som barslede med en betænkning (1473/2006) i 2006. Hovedsigtet med udvalgets arbejde var blandt andet

- at tilpasse arvereglerne til de nye familiemønstre,
- at forbedre ægtefællens stilling på bekostning af børn,
- at gennemføre nye regler om tvangsarv og
- at lette generationsskiftet for erhvervslivet.

Jeg vil i hovedtræk omtale nogle af de væsentlige regler i den nye arvelov.

Ægtefæller.

Ægtefællens retsstilling er blevet styrket væsentligt.

Ægtefæller har hidtil arvet 1/3 af arvebeholdningen efter førstafdøde, mens de resterende 2/3 tilfaldt førstafdødes børn. Efter den nye arvelov arver ægtefællen halvdelen af arven, mens den anden halvdel tilfalder eventuelle børn, ellers arver ægtefællen det hele.

Herudover er beløbsgrænsen for ægtefællers ret til suppleringsarv forhøjet fra kr. 210.000,00 til kr. 600.000,00, hvilket beløb reguleres hvert år. Det betyder, at en ægtefælle af boet kan udtage så meget, at værdien heraf sammenlagt med den længstlevendes bos- og arvelod samt fuldstændige særeje udgør op til kr. 600.000,00. I denne beregning indgår en forsørgertabserstatning, livsforsikringer m.m., der kommer til udbetaling til den længstlevende ægtefælle i anledning af dødsfaldet. Derimod medregnes værdien af længstlevendes egne pensioner ikke. Hvis formuen er under kr. 600.000,00 får børn ikke en krone, uanset om afdøde har været gift i ganske få dage eller har oprettet et testamente til fordel for børnene. Testamentet må vige for suppleringsarven.

Tvangsarv.

Begrebet er udtryk for, at en livsarving eller en ægtefælle har krav på at modtage en mindste andel af arven efter afdøde. Tvangsarv er en rodfæstet tradition i dansk arveret, men den nye arvelov har villet gøre op med den tradition, at børn skal arve det meste. Arvelovsudvalget overvejede endog helt at fjerne tvangsarven, men resultatet blev at tvangsarvereglerne er modereret på 2 måder.

Tvangsarven til børn er reduceret fra 1/2 til 1/4 af den legale arv.

Hvis afdøde efterlader sig ægtefælle og livsarvinger, nedsættes livsarvingers legale arvelod til 1/2 af arveladerens bo, og den samlede tvangsarvelod nedsættes fra 1/3 til 1/8. Også en

ægtefælle er tvangsarving, og tvangsarven er på samme måde $\frac{1}{4}$ af den arv, som ægtefællen ville have modtaget efter loven.

Herudover kan arvelader ved testamente begrænse arvelodden til hvert af sine børn til kr. 1.000.000,00, hvilket beløb ligeledes reguleres årligt. I tilfælde af, at et barn er afgået ved døden, men barnet efterlader sig 2 børn, kan tvangsarven for hvert af børnebørnene således begrænses til kr. 500.000,00. Denne beløbsbegrænsning skal fremgå udtrykkeligt af testamentet. Det er ikke nok at anføre, at vedkommende skal arve mindst muligt. Videre kan arvelader ved testamente bestemme, at en livsarving skal have udbetalt sin tvangsarv kontant. En gift person kan i fremtiden testere over $\frac{3}{4}$ af sin formue, uanset om den pågældende har livsarvinger eller ej.

Hvis en person efterlader sig børn og ægtefælle, og der er formuefællesskab, får den længstlevende nu $\frac{3}{4}$ mod før $\frac{2}{3}$ af den samlede fælles formue. Hvis ægtefællen begunstiges mest muligt, får ægtefællen $\frac{15}{16}$ mod tidligere $\frac{5}{6}$ af fællesformuen. Hvis ægtefællen tillige har oprettet en ægtepagt med kombinationssæreje, vil ægtefællen få $\frac{31}{32}$, mens børn får $\frac{1}{32}$. Disse nye regler bevirker naturligvis, at det bliver lettere at gennemføre et generationsskifte, hvilket også var et af hovedformålene med den nye arvelov. Fremover er der mulighed for en stor forskelsbehandling, og en virksomhedsejer kan i testamentet tillægge et af børnene retten til at udtage virksomheden, uanset om den er mere værd end arven, mod at arvingen indbetaler det overskydende beløb til boet.

Uskiftet bo.

Reglerne om uskiftet bo er i det væsentlige videreført. Der er sket en præcisering og skærpeelse af kravet til den længstlevendes solvens, og proklama er nu gjort obligatorisk.

Ugifte samlevende.

Arvelovsudvalget foreslog under visse betingelser en begrænset legal arveret til en samlever, men anbefalingen blev ikke fulgt af Justitsministeriet og Folketinget. Ugifte samlevende arver således fortsat ikke hinanden, med mindre de opretter et testamente.

Man har forsøgt at tilgodese samlevende derved, at de kan oprette et såkaldt "udvidet samlevertestamente". Med et sådant testamente kan ugifte samlevende opnå samme retsstilling som ægtefæller, der har fuldstændigt særeje. Samlevende får blandt andet ret til at arve halvdelen af afdødes formue, hvis afdøde efterlader sig livsarvinger, og ellers det hele. Videre får en samlever ret til suppleringsarv, når der er oprettet et udvidet samlevertestamente. Hvis det udvidede samlevertestamente suppleres med en testation, hvorved det bestemmes, at den længstlevende skal arve mest muligt, vil denne kunne få $\frac{7}{8}$ af boet. For at være gyldigt, skal et udvidet samlevertestamente opfylde visse betingelser, herunder skal parterne på tidspunktet for førstafdødes død bo sammen på en fælles bopæl, have eller have haft et fælles barn, eller have boet sammen i et ægteskabslignende forhold i de sidste 2 år før dødsfaldet.

Svogerskabsarv.

De gældende regler om at arven efter barnløse ægtefæller fordeles mellem førstafdødes og længstlevendes slægtsarvinger videreføres. Som noget nyt skal reglerne om deling mellem de 2 slægter også anvendes, selvom den længstlevende har arvet førstafdøde i henhold til et testamente. Delingsreglen gælder også, hvor den længstlevende har arvet efter reglerne om suppleringsarv (kr. 600.000,00).

Arvehenstand.

Adgangen til at få henstand med betaling af arv udvides, således at den længstlevende ægtefælle også kan få henstand med udbetaling af arv til myndige børn. Henstand gives af Skifteretten for 5 år med mulighed for forlængelse og mod forrentning og betryggende sikkerhed.

Båndlæggelse.

Adgangen til at båndlægge tvangsarv begrænses, således at dette alene kan ske indtil barnet fylder 25 år. Friarven vil fortsat kunne båndlægges for en længere periode. Hvis en velhavende arvelader i forbindelse med generationsskifte ønsker en udvidet båndlæggelse af særlig karakter, er det muligt at begrænse tvangsarven til kr. 1.000.000,00, og tildele barnet den resterende arv som friarv, der kan båndlægges, som arvelader ønsker det.

Oprettelse og tilbagekaldelse af testamenter.

Et testamente kan både efter de gældende og de nye regler oprettes som enten et Notar testamente, et vidnetestamente eller et såkaldt nødtestamente. For hver af de 3 testamentstyper stilles visse krav i loven, for at anse testamenterne for gyldige. Ønsker man at oprette et testamente, bør testamentet oprettes som et Notar testamente. Årsagen er, at man herved opnår den bedste sikkerhed for, at testamentet bliver lagt til grund ved fordeling af arven, da testamentet altid bliver fundet frem efter arveladerens dødsfald, fordi det offentlige opbevarer en kopi af testamentet.

Som noget nyt bestemmes, at en arvelader ved en dateret og underskrevet erklæring kan bestemme, hvem der skal arve sædvanligt indbo og personlige effekter. Der er ingen tvivl om, at dette er en uhyre praktisk regel, der vil blive brugt.

Indsættelse af begunstigede på pensioner og forsikringer.

Samtidig med vedtagelsen af den nye arvelov vedtog Folketinget nye regler om indsættelse af begunstigede i forsikrings- og pensionsordninger. Årsagen er naturligvis, at betydelige beløb netop er bundet i forsikrings- og pensionsordninger. På den baggrund har fordelingen af disse beløb muligt en større økonomisk betydning end Arvelovens regler om fordeling af arven.

En forsikringstager kan indsætte en begunstiget til at modtage forsikringssummen ved forsikringstagerens død. For begunstigelsesindsættelser gælder særlige regler i Forsikringsaftaleloven og Pensionsopsparingsloven. Der er således 2 forskellige regelsæt vedrørende arv og forsikringsordninger.

Ofte er der ikke i en forsikring indsat en begunstiget ved navns nævnelse, og det betyder, at forsikringen/pensionen udbetales til "nærmeste pårørende". Som noget nyt er ugifte samlevende nu omfattet af begrebet "nærmeste pårørende", hvorfor en samlever på samme måde som en ægtefælle vil oppebære forsikringssummen. Der stilles dog visse krav nemlig, at de ugifte samlevende venter, har eller har haft et barn, eller har levet sammen på fælles bopæl i et ægteskabslignende forhold de sidste 2 år før dødsfaldet. Man skal således være opmærksom på, at en ugift samlever indtræder i rækkefølgen forud for livsarvinger og andre arvinger.

Hvis en indsættelse af en begunstiget anses for at være urimelig overfor afdødes ægtefælle eller en livsarving, kan det efter de nye regler ved dom bestemmes, at forsikringssummen eller en del heraf skal tilfalde ægtefællen eller en livsarving i stedet for den begunstigede. Derimod kan en samlever ikke angribe en begunstigelse, uanset om der er oprettet et udvidet samlevertestamente. Det er videre bestemt, at suppleringsarven (kr. 600.000,00) som noget nyt om nødvendigt til dels skal udredes af forsikringssummen.

Denne nye regel betyder, at man har pålagt selskaberne at underrette Skifteretten om begunstigelsen senest samtidig med udbetaling af forsikringssummen til den begunstigede. Skifteretten skal herefter vejlede ægtefællen og/eller livsarvingerne om muligheden for en sådan regulering.

Claus Fischer, advokat
Advokatfirmaet Boel A/S